

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 2046/2016
25.09.2017. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија Снежане Андрејевић, председника већа, Бисерке Живановић и Споменке Зарић, чланова већа, у парници тужилаца АА из ..., ББ из ... и ВВ из ..., чији је заједнички пуномоћник Никола Тадић, адвокат из ..., против тужене Републике Србије, Министарства правде, коју заступа Државно правобранилаштво, одлучујући о ревизији тужилаца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж 981/16 од 11.08.2016.године, у седници већа одржаној дана 25.09.2017.године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована ревизија тужилаца изјављена против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж 981/16 од 11.08.2016.године у одбијајућем делу става првог изреке и у делу става првог и другог изреке којом је одлучено о трошковима поступка.

Образложење

Пресудом Вишег суда у Сомбору П 36/15 од 01.02.2016.године, ставом првим, другим и трећим изреке делимично је усвојен тужбени захтев тужилаца АА и ББ и обавезана тужена да им на име душевних болова због противправног лишења слободе њиховог оца покојног ГГ, бившег из ... исплати сваком од тужилаца износ од 220.000,00 динара са законском затезном каматом од пресуђења па до исплате, док је вишак тужбеног захтева тужилаца од досуђених по 220.000,00 динара до тражених од по 3.333.333,33 динара по овом основу и по основу страха од по 3.333.333,33 динара одбијен. Ставом четвртим изреке, тужбени захтев тужиоца ВВ за исплату нематеријалне штете по основу претрпљеног страха у износу од 3.333.333,33 динара и по основу претрпљених душевних болова због противправног лишења слободе у износу од 3.333.333,33 динара његовог оца, сада пок. ДД бившег из ... је одбијен. Ставом петим изреке, тужбени захтев тужилаца за исплату материјалне штете по основу обављеног неплаћеног рада у редовно радно време у износу од 4.264.000,00 динара, за обављени и неплаћени прековремени рад у износу од 6.409.500,00 динара, губитка плате за време незапослености у износу од 3.840.000,00 динара и губитка пензије од 2.617.333,33 динара и разлике у пензијама у износу од 13.308.333,33 динара је одбијен. Ставом шестим изреке обавезана је тужена да тужиоцима АА и ББ

накнади трошкове поступка у износу од 59.000,00 динара, а ставом седмим изреке, тужиоци су ослобођени плаћања судских такси.

Пресудом Апелационог суда у Новом Саду Гж 981/16 од 11.08.2016. године, делимично је усвојена жалба тужилаца и пресуда Вишег суда у Сомбору П 36/15 од 01.02.2016.године делимично преиначена у побијаном одбијајућем делу, као и у делу одлуке о трошковима поступка, тако што је обавезана тужена да тужилци АА из ... поред досуђеног износа побијаном одлуком од 220.000,00 динара са законском затезном каматом од дана пресуђења 01.02.2016.године па до исплате на име душевних болова због противправног лишења слободе њеног оца сада пок. ДД, бившег из ... исплати и износ од 280.000,00 динара са законском затезном каматом од дана пресуђења 01.02.2016.године па до исплате (укупно 500.000,00 динара са законском затезном каматом од дана пресуђења 01.02.2016.године па до исплате) и тужиоцу ББ из ... поред досуђеног износа побијаном одлуком од 220.000,00 динара са законском затезном каматом од дана пресуђења 01.02.2016.године па до исплате на име душевних болова због противправног лишења слободе његовог оца сада пок. ДД, бившег из ... исплати и износ од 180.000,00 динара са законском затезном каматом од дана пресуђења 01.02.2016.године па до исплате (укупно 400.000,00 динара са законском затезном каматом од дана пресуђења 01.02.2016.године па до исплате), као и да исплати тужиоцима АА и ББ на име накнаде трошкова парничног поступка износ од 62.000,00 динара уместо досуђеног износа од 59.0000,00 динара, док је у преосталом делу жалба одбијена, а првостепена пресуда у осталом побијаном непреиначеном делу потврђена. Ставом другим изреке, обавезан је тужени да тужиоцима на име трошкова другостепеног поступка исплати износ од 18.000,00 динара.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену у односу на одбијајући део и у делу одлуке о трошковима тужиоци су благовремено изјавили ревизију због битних повреда одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права, с предлогом као у ревизији.

Врховни касациони суд је испитао наведену пресуду у побијаном делу на основу одредбе члана 408. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ бр. 72/11, 55/14) па је нашао:

Ревизија тужилаца није основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП на коју ревизијски суд пази по службеној дужности. Нема ни других битних повреда одредаба парничног поступка на које указује ревизија.

Према утврђеном чињеничном стању отац тужилаца сада пок. ДД, рођен 1914. године у ..., преминуо је 06.10.1992. године у ..., а притворен је 02.10.1949.године на основу наредбе о довођењу и притварању МУП ФНРЈ 1094 од 31.10.1949. године због кривичног дела из става 1. члана 9. Закона о кривичним делима против народа и државе. Решењем Народног одбора другог реона Града Београда, Комисије за прекршаје број 533/1949 од 01.11.1949. године пок. отац

тужилаца ДД окривљен је да је учинио прекршај јавног реда и мира из члана 2. тачка 6. Закона о прекршајима против јавног реда и мира НР Србије па је због тога на основу члана 3. став 1. истог закона кажњен казном лишења слободe (поправног рада) у трајању од месец дана у које му је урачунато и време када је био лишен слободe. У циљу преваспитавања упућен је на друштвено користан рад у трајању од 18 месеци, рачунајући од дана доношења решења на основу члана 6. Закона о прекршајима против јавног реда и мира НР Србије. Правноснажним решењем Вишег суда у Новом Саду Рех 64/13 од 12.12.2013. године, усвојен је захтев тужиље ради рехабилитације њеног оца и утврђено је да је ДД рођен 1914. године у ..., ..., преминуо 06.10.1992. године у ... био жртва прогона и насиља из политички, идеолошких разлога и да је решење Комисије за прекршаје Народног одбора, другог реона Града Београда број 533/1949 од 01.11.1949. године ништаво даном његовог доношења у целини, као и да су ништаве све његове правне последице. У тренутку лишења слободe покојни отац тужилаца био је отац троје малолетне деце и то тужиље АА рођене ... 1946. године, ЂЂ рођене ...1948. године и сина ББ рођеног ... 1949. године. По повратку пок. оца ДД у ... рођено је четврто дете, син ВВ и то дана ...1952. године. Када је отац тужилаца незаконито и противправно ухапшен, АА је имала три ипо године, а ББ два месеца и девет дана. Психичка реакција тужиље у периоду сазнавања да је њен отац без суђења и без утврђивања кривице био лишен слободe, ускраћен за свако основно људско право, тешко физички и психички исцрпљиван у најнехуманијим условима доприноси да је тужиља АА доживљавала интензиван бол, односно патњу душевну, а код тужиоца ББ свако присећање на прошлост коју покушава да потисне, која се често намеће мимо његове воље од детињства па надаље, која је била неподношљива од материјалног сиромаштва, беде, свакојаким несташама, глади, праћења, маркирања, изолације њега и његове породице од стране околине и код њега се манифестује нервозом, тескобом, осцилацијом расположења од фазе депресивности до фазе афективне набијености брзог реаговања у којим фазама тужилац трпи душевне болове јаког интензитета.

Тужиоци у овој парници потражују рехабилитационо обештећење на име накнаде нематеријалне штете због претрпљених душевних болова због противправног лишења слободe њиховог оца и као и на име претрпљеног страха, као и накнаду материјалне штету коју је претрпео њихов отац по основу обављеног неплаћеног рада у редовно радно време, неисплаћеног прековременог рада, губитка зараде за време незапослености, као и разлике у висини плате пре и после штетног догађаја, због губитна пензије и разлике у пензијама.

Полазећи од утврђеног чињеничног стања, другостепени суд је правилно применио материјално право-члан 200. Закона о облигационим односима и утврдио висину накнаде нематеријалне штете за душевне болове због лишења слободe оца тужилаца, а све применом критеријума прописаних наведеном одредбом Закона о облигационим односима узимајући у обзир видове претрпљене патње због повреда вредности заштићених Уставом и чланом 200. став 1. Закона о облигационим односима и после више од 50 година од проузроковане штете се остварује као јединствена накнада и правилно утврдио да припада тужиљи АА у износу од 500.000,00 динара, а ББ у износу од 400.000,00 динара. Зато су без утицаја на другачију одлуку у овом делу наводи ревизије којима се правилност побијане одлуке оспорава из разлога прениско досуђене накнаде и другачију

праксу судова у другим поступцима у којима је досуђена од стране судова знатно већи износ накнаде по овом основу.

Законом о рехабилитацији („Службени гласник РС“ бр. 92/11) уређена је рехабилитација као и правне последице рехабилитације лица која су из политичких, верских, националних или идеолошких разлога лишена живота, слободе или других права до дана ступања на снагу овог закона (члан 1. став 1.). Захтев за рехабилитацију из члана 1. став 1. овог закона могу поднети после његове смрти супружник, ванбрачни партнер, деца, брачна, ванбрачна, усвојена, пасторчад, потомци, преци, усвојоци, браћа, сестре ..., као и деца лица из члана 1. став 1. овог закона, која су за време трајања повреде и слободе родитеља рођена у установама за извршење санцкија, односно која су у тим установама са њима провела део времена или за то време расла без родитељског старања једног, друго или оба родитељ (члн 7. тачка 1, 2. и 5.).

Одредбом члана 20. овог закона прописана су права рехабилитационих лица. Према ставу 2. овог члана рехабилитационо лице има право на пензијски стаж, месечну накнаду (посебан додатак), здравствену заштиту и друга права из здравственог осигурања, право на враћање конфисковане имовине или имовине одузете по основу прописа из члана 2. став 1. овог закона, односно обештећење за ту имовину, као и право на рехабилитационо обештећење. Одредбом члана 21. истог закона предвиђена су права других лица. Према одредби става 1. овог члана лице из члана 7. тачка 5. овог закона има право на здравствену заштиту и друга права из здравственог осигурања, као и право на рехабилитационо обештећење у складу са одредбом члана 26. став 3. овог закона. Посебно је одредбом става 2. истог члана овог закона предвиђено да право на рехабилитационо обештећење имају брачни друг, деца и родитељи, односно браћа, сестре и ванбрачни партнер рехабилитованог лица у складу са одредбом члана 26. став 4 овог закона.

Право на рехабилитационо обештећење регулисано је одредбама члана 26. Закона о рехабилитацији. Одредбом из става 1. овог члана прописано је да рехабилитационо лице има право на обештећење за материјалну штету насталу због повреде права и слободе у складу са законом којим се уређују облигациони односи. Одредбом става 3. истог члана прописано је да рехабилитационо лице из члана 7. тачка 5. овог закона има право на накнаду нематеријалне штете за душевне болове због лишења слободе у складу са законом којим се уређују облигациони односи. Према одредби члана 26. став 4. истог закона лица из члана 21. став 2. (брачни друг, деца, родитељи, односно браћа, сестре и ванбрачни партнер рехабилитационог лица) имају право на накнаду нематеријалне штете за душевне болове због смрти рехабилитационог лица, под условом да између њих и умрлог рехабилитационог лица постојала трајнија заједница живота у складу са законом којим се уређују облигациони односи.

Наведене одредбе упућују на закључак да тужиоци као деца лица из члана 1 став 1. Закона о рехабилитацији сходно одредби члана 26. став 3. овог закона немају законски основ за тражено новчано обештећење на име материјалне штете коју потражују, будући да право на накнаду овог вида припада само рехабилитационом лицу. Дакле, како то правилно закључују и нижестепени судови овај тужбени захтев могао је поставити само покојни отац тужилаца ДД,

док би потраживање на тужиоце у овој парници прешло само да је та штета била већ призната правноснажном судском одлуком или писменим споразумом, а у складу са одредбом члана 204. став 1. Закона о облигационим односима.

Врховни касациони суд налази да је нижестепени суд одлуку о трошковима поступка донео правилном применом одредбе члана 153, 154, а у вези члана 163. ЗПП.

Цењени су и остали наводи ревизије, па како се и тим ревизијским наводима не доводи у сумњу правилност побијане пресуде, Врховни касациони суд је одбио као неосновану ревизију тужилаца и одлучио као у изреци пресуде применом члана 414. став 1. ЗПП.

**Председник већа - судија
Снежана Андрејевић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић